

В.О. Матросова, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічного аналізу та обліку, м. Харків, НТУ «ХП»

О.В. Хижняк, магістрант, м. Харків, НТУ «ХП»

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА РЕГІОНУ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Економічна безпека – складна економічна категорія, яка має непросту та багатогранну внутрішню структуру. Зміст економічної безпеки визначається ефективністю самої економічної системи, дією як економічних, так і неекономічних методів управління, як внутрішніх, так і зовнішніх факторів.

Проблему забезпечення економічної безпеки вивчає ряд вчених, серед яких Білоус О.Г., Варналій З.С., Гальчинський А.С., Геєць В.М., Сундук А. М., Шлемко В.Т., Шуршин В.О., та багато інших. Шуршин В.О. пропонує наступну декомпозицію поняття «економічна безпека»[1]: зовнішньоекономічна, науково-технічна, фінансова, соціальна, екологічна, виробнича, енергетична, демографічна, продовольча, кримінальна безпеки.

Для трактування економічної безпеки важливо виділити такі категорії, як граничні значення і загрози. Граничні значення відображають гранично допустимі рівні зниження економічної активності, рівня і якості життя населення, витрати на підтримку і відтворення природно-економічного потенціалу. Перевищення граничних значень призводить до формування загроз, що гальмують розвиток економіки, оскільки загроза розглядається як фактор, що створює значну небезпеку і наносить значний збиток економіці, руйнує її як систему.

У сучасних дослідженнях економічної безпеки держави все більшої актуальності набувають проблеми економічної безпеки регіону як її складової. Регіональні аспекти економічної безпеки країни досліджують: Вавдіюк Н. С., Герасимчук З. В., Пономаренко В.С.Ю, Шлемко В.Т. та інші. За кількістю та значимістю загроз економічній безпеці найвпливовішими на регіональному рівні є соціальна, економічна, екологічна та науково-технологічна сфери. Оскільки демографія є підґрунтям соціуму, а соціальна сфера нерозривна з економічною, то загрози в них мають подвійний характер. На регіональному рівні проблеми соціальної сфери пов'язані з економічними можливостями, а головною метою економічного розвитку регіону є підвищення рівня соціальної захищеності та добробуту[2].

Результати дослідження основних параметрів соціально-економічного розвитку регіонів України показали значний рівень їх диференціації. Так, за величиною ВРП в розрахунку на душу населення розрив між регіоном-лідером (м. Київ) та регіоном-аутсайдером (Чернівецька область) у 2010 році становив 6,4 рази. Рівень вище середнього по Україні мали лише сім регіонів – Дніпропетровський (34709), Донецький (28986), Запорізький (23657), Київський(26140), Полтавський (29652), Харківський (23639) та м. Київ (70424) грн. на одну особу. Близький до середнього по Україні був показник ВРП на одну особу в Миколаївській, Луганській, Одеській областях та в м. Севастополь, відповідно інші регіони мали нижчий, ніж середній по Україні рівень[3].

Зростають соціальна втома та пасивність населення, знижуються очікування добробуту в майбутньому, звужуються перспективи особистого, сімейного та соціально-економічного планування. Як наслідок, знижується готовність українців брати конструктивну участь у трансформації суспільства, гальмується формування громадянського суспільства в Україні[4].

Можна стверджувати, що існує безпосередній зв'язок між якістю життям та економічним розвитком країни, тому стратегічна мета соціально-економічної політики має бути спрямована на взаємну відповідальність держави і людини.

Список літератури: 1. Шуршин В.О. Сутність та декомпозиція системи економічної безпеки регіону// Економічні науки – 2008(21). 2. Бендасюк О.О. Соціальна складова економічної безпеки регіону// Науковий вісник ЛНАУ-2010(15). 3. www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державного комітету статистики України 4. Балтачева Н.А. Соціальна політика в Україні: стан, проблеми, шляхи вирішення// Сборник научных трудов ДНУ: «Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект» - 2011. – с. 22- 30.